

Notitie koppelkansen RES Noordoost Brabant

Werkgroep: Koppelkansen

Opgesteld door: Edith Roelofs-Schellings (Waterschap Aa en Maas), Monique Jansen (gemeente 's-Hertogenbosch) en Theo Schulpen (gemeente Vught)

Datum: 3 december 2019

Opdracht

De werkgroep koppelkansen richt zich op:

- A. Het opleveren van een strategie waarmee binnen de verschillende governance structuren in de regio wordt geborgd dat op de langere termijn koppelkansen (en conflicten) op regionaal- en gebiedsniveau worden gesignaleerd en benut.
- B. Het onderzoeken van koppelkansen in enkele concrete lopende projecten in regio met daarbij de focus op koppeling tussen de energietransitie en regionale opgaven klimaatadaptatie (klimaatbestendig in 2030) en transitie landbouw, om hiervan te kunnen leren en de ervaringen breder toe te passen.

Koppelkansen

Koppelkansen laten zich omschrijven als het koppelen van opgaven met als doel meer toegevoegde waarde (maatschappelijke meerwaarde) en/of efficiëntie te creëren door het verbinden en gelijktijdig aanpakken van opgaven. Hierbij kunnen echter ook conflicten ontstaan. Conflicten tussen (maatschappelijke)opgaven ontstaan als de ene opgave de andere opgave belemmert op bijvoorbeeld het gebied van ruimte, financiën, belangen. Er is geen toegevoegde waarde te creëren tussen de opgaven in dat gebied. Er zal dus afgewogen moeten worden welke principes leidend zijn voor de ontwikkeling.

Koppelen

Er is maar één regio Noordoost-Brabant. Er zijn meerdere opgaven die beslag leggen op onze ruimte, denk hierbij aan de regionale opgaven transitie landbouw, klimaatadaptatie, maar ook natuurherstel. Ook op lokaal niveau liggen er opgaven die koppelkansen genereren. De kunst is om deze opgaven zodanig te koppelen dat er combinaties ontstaan die synergie opleveren tussen de verschillende opgaven.

De werkgroep koppelkansen heeft overleggen gevoerd met de programma's transitie landbouw en klimaatadaptatie van de regio Noordoost Brabant. Tijdens deze gesprekken zijn de opgaven die er liggen met elkaar uitgewisseld. Aan de hand van de zogenaamde potentiekaart is een eerste verkenning uitgevoerd waar opgaven elkaar raken en dus gekoppeld kunnen worden. Dat er koppelkansen zijn is vast komen te staan, ze moeten wel nader uitgewerkt worden. Bijvoorbeeld, door het combineren van de aanleg van waterbergingsgebieden met grootschalige energieopwekking of het bestrijden van droogte door een plaatsing van zonnepanelen die de sponswerking van de bodem bevordert.

Het vervolg

De overleggen met de programma's transitie landbouw en klimaatadaptatie krijgen een vervolg en de kansen worden verder uitgediept richting de RES 1.0. Hiervoor zijn al afspraken gemaakt met de trekkers van deze opgaven. Daarnaast willen handreiking bieden voor het lokaal identificeren van koppelkansen. Vervolgens zoeken we verdere afstemming met de werkgroep borging en beleid. Hiermee wordt beoogd de koppelkansen in de toekomst benoemd te krijgen zodat ze daarna ook

benut kunnen worden. Daarmee creëren we bereidheid, zeker ook bestuurlijk, om koppelingen structureel geborgd te hebben en als vanzelfsprekend gaan zien. Dus:

- We moeten continu koppelkansen blijven opzoeken en deze benutten. Er moet een aantal indicatoren komen die gericht zijn op het koppelen van opgaven.
- Voor het maken van slimme combinaties is commitment nodig om onze ruimte optimaal te benutten en de opgaven slim te combineren. Dat vraagt wat van alle belanghebbenden. We moeten continu over grenzen heen kijken.
- Moeten er extra tijd en middelen beschikbaar komen voor de identificatie en toepassing van koppelkansen. Bijvoorbeeld in de vorm van een regisseur koppelkansen binnen de regio NOB, die zich inzet om het thema koppelkansen structureel binnen de afzonderlijke programma's (in eerste instantie klimaatadaptatie en transitie landbouw, maar later mogelijk ook andere opgaven, zoals versterking van de arbeidsmarkt, meenemen van minder draagkrachtigen in de besparingsopgave en het vergroten leefbaarheid in de wijk) te verankeren.
- Moeten we als regio afspraken maken waarin we borgen dat opgaven niet eenmalig maar consequent aan elkaar gekoppeld worden. Laat zien wat slim combineren kan betekenen en opleveren.

Conclusies uit de overleggen met regio NOB programma's klimaatadaptatie en transitie landbouw:

- We werken gezamenlijk toe naar een voorstel voor een concrete casus in de Peel, waarin de drie transities samenkomen en openstaande onderzoeksvragen meegenomen kunnen worden.
 - o Juist insteken vanuit 3 opgaven, wel goed kijken naar wat er al loopt aan onderzoek landelijk. Insteek zou kunnen op dit toe te spitsen op karakteristieken van deze regio.
 - o Concreet voor proeftuinregio de Peel kunnen kijken onder welke voorwaarden zouden we specifieke koppelingen tussen de energietransitie, klimaatadaptatie en transitie landbouw willen maken of niet?
- We moeten ook kijken naar koppelkansen tussen de opgaven op het gebied van governance, financiering en capaciteit.
- De opgaven van klimaatadaptatie zijn: waterveiligheid, wateroverlast, droogte en hittestress. Voor de koppeling met de regionale energietransitie kijken we naar regionale koppelkansen. Lokale koppelkansen kunnen we benoemen en meegeven aan gemeenten, maar in de RES gaat het om het zoeken naar mogelijke koppelingen tussen opgaven op bovenlokale schaal. Redenerend in deze lijn concluderen we samen dat de grootste koppelkansen liggen op de thema's waterveiligheid (zie gebied A op de zoekgebiedenkaart), droogte (zie gebied B op de zoekgebiedenkaart) en wateroverlast (zie gebied C op de zoekgebiedenkaart). (Op het thema hittestress zien we ook mogelijkheden, maar die zijn meer van lokale aard, zoals vergroening of positieve effecten van thermische energie uit oppervlaktewater.)
- Voor de opgave transitielandbouw vormt De Peel een kansrijk gebied om regionaal te koppelen met de energietransitie. Dit gebied is benoemd tot proeftuin ikv transitie landbouw. Hiertoe zijn al projecten benoemd en in uitvoer genomen. Koppelkansen met energietransitie is in deze projecten nog geen item, terwijl er wel kansen liggen. Deze onderzoeken we in de volgende fase van de RES. Deze gebieden zijn als gebied D op de zoekgebiedenkaart aangegeven.

